

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 28/2002 vp**

**Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille
"Kohti Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkorajojen yhdenmukista valvontaa"**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 31 päivänä toukokuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille "Kohti Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkorajojen yhdenmukista valvontaa" (E 60/2002 vp) perustuslakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- komentaja Jukka Savolainen, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Risto Eerola, oikeusministeriö
- professori Olli Mäenpää
- professori Ilkka Saraviita.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission tiedonanto rajavalvonnasta on jatkoa komission EU:n yhteistä maahanmuuttoa ja turvapaikkaa sekä laittoman maahanmuuton vastaista yhteistä politiikkaa koskeville tiedonannoille. EU:n ulkorajavalvontaa ja erityisesti sen operatiivista kykyä on kehitetty voimakkaasti Tampereen Eurooppa-neuvostosta lähtien. Laekenin Eurooppa-neuvoston päätelmä 42 koskee jäsenvaltioiden rajavalvontaviranomaisten välisten yhteistyömekanismien määrittelyä ja yhteisen rajavalvontajärjestelmän tai yhteisten rajavalvontayksiköiden edellytysten selvittämistä.

Komission tavoitteena on Euroopan rajavartiolaitos. Ensi vaiheessa muodostettaisiin yhteinen reservi poikkeuksellisia tilanteita varten.

Reservi asetettaisiin yhteisen rajavalvontaelimen ohjaukseen. Reserviä käytettäisiin rajavalvonnan tukemiseen apua tarvitsevassa jäsenvaltiossa. Alkuvaiheessa keskityttäisiin maastorajan ja merialueen valvontatehtäviin. Lopullisena tavoitteena olisi toiminta myös rajatarkastustehtävissä rajanylityspaikoilla.

Valtioneuvoston kanta

Komission tiedonanto rajavalvonnasta antaa selvityksen mukaan hyvän pohjan kehittää organisoidusti EU:n jäsenvaltioiden rajavalvontayhteistyötä. Tiedonannon soveltamisalan osalta Suomi pitää tavoiteltavana, että ehdotettuun rakennelmaan sisällytetään mahdollisuuksien mukaan myös Schengen-järjestelmän ulkopuolella olevat Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti. Suo-

mi ei pidä ylikansallisesti toimivaltaista Euroopan rajavartiolaitosta tarpeellisenä eikä vallitsevissa oloissa toteuttamiskelpoisenaakaan. Rajaturvallisuuden kehittämisen lähtökohtana tulee

olla, että jäsenvaltiot huolehtivat rajavalvonnasta kansallisin voimin ja että yhteisistä turvallisuusintresseistä huolehditaan järjestäytyneen yhteistyön avulla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan rajavartiolaitoksen perustamiseksi olisi muutettava EY:n perustamissopimusta, koska sen 64 artiklan 1 kohdassa on kansalliset rajavalvontatoimet määritelty ensisijaisiksi. Ulkoraajojen valvonnan ja rajatarkastusten suorittamisen siirtäminen ylikansalliselle rajavartiolaitokselle merkitsee helposti puuttumista valtion täysivaltaisuuteen. Tällaisiin tehtäviin myös epäilemättä liittyisi julkista valtaa tarkoittavien, itsenäisesti käytettävien toimivaltuuksien uskomista Euroopan rajavartiolaitokselle. Kysymyksessä näyttää kaiken kaikkiaan olevan sellainen järjestely, jota ei voida pitää perustuslain 1 §:n 3 momentin perusteluissa (HE 1/1998 vp, s. 73/II) tarkoitettuun tapaan tavanomaisena nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa eikä myöskään vain vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuuteen vaikuttavana.

Euroopan rajavartiolaitosta voidaan täsmällisesti arvioida Suomen täysivaltaisuuden ja muiden valtiosääntöoikeudellisten seikkojen kannalta vasta konkreettisen ehdotuksen pohjalta. Asia on kuitenkin lähtökohdiltaan sellainen, että jo tässä vaiheessa on syytä viitata vaikeutetun käsittelyjärjestyksen todennäköisyyteen. Valiokunnan mielestä on aihetta yhtyä valtioneuvoston kantaan, ettei ylikansallisesti toimivaltainen Euroopan rajavartiolaitos ole nykyvaiheessa tarpeellinen.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Paula Kokkonen /kok
vpj. Riitta Prusti /sd
jäs. Tuija Brax /vihr
Klaus Hellberg /sd
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Saara Karhu /sd
Jouni Lehtimäki /kok

Pekka Nousiainen /kesk
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /kesk
Pekka Ravi /kok
Markku Rossi /kesk
Ilkka Taipale /sd
vjäs. Jukka Mikkola /sd
Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jarmo Vuorinen.